

EUROOPA KOHTU OTSUS

22. september 1988*

Kaupade vaba liikumine – Riiklikud õigusnormid, millega kaitstakse juustusordi kaubanime

Kohtuasjas 286/86,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel cour d'appel de Colmar'i esitatud eelotsusetaotlus nimetatud kohtus pooleli olevas menetluses järgmiste poolte vahel:

Ministère public (riigiprokuratuur)

ja

Gérard Deserbais

EMÜ asutamislepingu artiklite 30 jj tõlgendamise kohta, võttes arvesse riiklike õigusnorme, millega kaitstakse juustusordi kaubanime kooskõlas 1. juunil 1951. aastal Stresas allakirjutatud rahvusvahelise konventsiooniga juustude päritolutähiste ja nimetuste kasutamise kohta,

EUROOPA KOHUS

koosseisus: president Lord Mackenzie Stuart, kodade esimehed G. Bosco, O. Due, J. C. Moitinho de Almeida ja G. C. Rodríguez Iglesias, kohtunikud T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. N. Kakouris, R. Joliet, T. F. O'Higgins ja F. A. Schockweiler,

kohtujurist: Sir Gordon Slynn,

kohtusekretär: ametnik D. Louterman,

arvestades märkusi, mille esitasid:

Gérard Deserbais, põhikohtuasja süüdistatav ja kaebaja, esindaja kirjalikus menetluses: Merkel, Ambasch et associés, Strasbourg, ning esindaja kohtuistungil: P. Peguet,

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja kirjalikus menetluses: õigusnõunik Peter Kalbe, esindaja kohtuistungil: õigustalituse ametnik C. Durand,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

Madalmaade valitsus, esindaja kirjalikus menetluses: välisministeeriumi peasekretär E. F. Jacobs, esindaja kohtuistungil: hr Fiestra,

võttes arvesse kohtuistungil ja lisaks 2. veebruari 1988. aasta kohtuistungil ettekannet,

kuulanud 17. märtsi 1988. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi arvamuse,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Cour d'appel de Colmar esitas 30. oktoobri 1986. aasta kohtuotsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. novembril 1986, Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel eelotsuse küsimuse EMÜ asutamislepingu artiklite 30 jj tõlgendamise kohta, võttes arvesse riiklikke õigusnorme, millega kaitstakse juustusordi kaubanime.
- 2 Küsimus tekkis kriminaalmenetluse käigus, mis on algatatud piimatoodete ettevõtte direktori Gérard Deserbais' vastu sellepärast, et ta importis Saksamaa Liitvabariigist Prantsusmaale ja turustas seal nimetuse Edam all 34,3%-lise rasvasisaldusega juustu, ent Prantsuse õigusnormide alusel tohib nimetust Edam kasutada üksnes sellise juustu puhul, mille rasvasisaldus on vähemalt 40%. Need õigusnormid on võetud vastu kooskõlas rahvusvahelise konventsiooniga juustude päritolutähiste ja nimetuste kasutamise kohta, millele teiste hulgas kirjutas 1. juunil 1951. aastal Stresas alla ka Prantsusmaa (Prantsusmaal avaldatud Prantsuse Vabariigi Teatajas (JORF), 11. juuni 1952, lk 5821, edaspidi „Stresa konventsioon”).
- 3 Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest ilmneb, et Deserbais on tunnistanud süüdi ja talle on kohaldatavate Prantsuse õigusnormide alusel määratud trahv kaubanime ebaseadusliku kasutamise eest (*usurpation de dénomination*).
- 4 Põhikohtuasja süüdistatav esitas cour d'appel de Colmari apellatsioonkaebuse, väites peamiselt, et kuna Saksamaa Edamit on Saksamaa Liitvabariigis seaduslikult ja tavapäraselt toodetud ja turustatud, ei saa Prantsuse ametiasutused hoida ära selle importimist Prantsusmaale, tingimusel, et tarbijale on antud piisavalt teavet, ega tugineda Stresa konventsioonile, et vältida ühenduse sätete kohaldamist.
- 5 Cour d'appel leidis, et ei ole vaidlustatud, et kõnealust toodet on Saksamaa Liitvabariigis seaduslikult ja tavapäraselt toodetud ja turustatud nimetuse Edam all ning tarbijatele on tagatud piisav teave, esitades tootele lisatud etiketil vajalikud andmed.
- 6 Arvestades, et tehtav otsus sõltub EMÜ asutamislepingu artiklite 30 jj tõlgendamisest, „võttes arvesse rahvusvahelist konventsiooni juustude nimetuste kasutamise kohta”, peatas cour d'appel de Colmar menetluse ja esitas Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse.

„Kas EMÜ asutamislepingu artikleid 30 jj tuleb tõlgendada nii, et riiklikud õigusnormid, mis kaubanime kaitsmise eesmärgil:

- 1) lubavad seda kaubanime kasutada üksnes kodumaiste toodete või teise riigi toodete puhul, v.a teiste liikmesriikide tooted,
- 2) seavad liikmesriigist imporditud juustu kaubanime kasutamise õiguse tingimuseks rasvasisalduse alammäära järgimise, isegi kui imporditud juustu toodetakse ja turustatakse selle päritoluriigis seaduslikult ja tavapäraselt kooskõlas teistsuguste tehniliste ja kvaliteedinõuetega,

on koguselised impordipiirangud või nendega samaväärse mõjuga meetmed?”

- 7 Kohtuistungis ettekandes on esitatud põhjalikum ülevaade kohtuasja asjaoludest, menetluse käigust ning poolte väidetest ja argumentidest, mida käesolevas otsuses on nimetatud või arutatud üksnes Euroopa Kohtu põhjenduste esitamiseks vajalikul määral.
- 8 Euroopa Kohtul palutakse üksikasjalikult selgitada seoses selliste asjaoludega nagu käesoleva kohtuasja asjaolud oma varasemaid otsuseid, millega on keelatud samaväärse mõjuga meetmed asutamislepingu artikli 30 tähenduses. Vastavalt nendele otsustele tuleb kõnealuste toodete turustamise ühiseeskirjade puudumisel kiita heaks riiklike õigusnormide erinevustest tulenevad takistused vabale liikumisele ühenduses niivõrd, kuivõrd riiklike eeskirju, mida kohaldatakse vahet tegemata kodumaiste ja imporditud toodete suhtes, võib õigustada kohustuslike nõuete, sh tarbijakaitse ja hea äritava nõuete täitmiseks vajalikena.
- 9 Riikliku kohtu esitatud küsimusele vastamiseks tuleb esiteks silmas pidada, nagu on ilmne eelotsusetaotlusest, et nimetus Edam ei ole päritolunimetus ega -tähis, s.o terminid, millega kirjeldatakse teatavast geograafilisest piirkonnast pärinevaid tooteid, nagu Euroopa Kohus on sedastanud (vt 20. veebruari 1975. aasta otsust kohtuasjas 12/74: komisjon v. Saksamaa, EKL 1975, lk 181). See on üksnes nimetus, mille all müüakse teatavat juustusorti. Lisaks ei ole Stresa konventsioonis sõna „Edam” päritolunimetuste hulgas, vaid juustude nimetuste hulgas.
- 10 Seoses sellega lähtub riiklik kohus eeldusest, et kõnealust juustu, mis sisaldab 34% rasva, on seaduslikult ja tavapäraselt toodetud Saksamaa Liitvabariigis nimetuse Edam all kooskõlas seal selle juustu suhtes kohaldatavate õigusnormidega ning tarbijate tähelepanu on etiketil sellele asjaolule piisavalt juhitud.
- 11 Samuti tuleb märkida, et ühenduse õiguse praegusel arenguetapil ei ole ühtseid eeskirju, mis reguleeriksid eri juustusortide nimetusi ühenduses. Seega ei saa põhimõtteliselt väita, et liikmesriik ei või sätestada eeskirju, mille kohaselt peavad kodumaised tootjad juustu nimetuse kasutamisel järgima tavapäraselt rasvasisalduse alammäära.
- 12 Ent asutamislepingu artikliga 30 ega ühisturu eesmärkidega ei oleks kooskõlas, kui selliseid eeskirju kohaldataks sama sorti imporditud juustude suhtes, kui neid juuste on tavapäraselt toodetud ja turustatud teises liikmesriigis sama üldnimetuse all, ent teistsuguse rasvasisalduse alammääraga. Liikmesriik, kuhu neid imporditakse, ei

tohi selliste juustude importi ja turustamist ära hoida, kui tarbijatele on antud piisavalt teavet.

- 13 Võib tekkida küsimus, kas sama eeskirja tuleb kohaldada ka siis, kui teatava nimetuse all esitletud toode on koostiselt ja tootmise poolest nii erinev selle nimetuse all üldiselt ühenduses tuntud toodetest, et seda ei saa lugeda samasse kategooriasse kuuluvaks. Ent sellist olukorda ei teki käesoleval juhul riikliku kohtu poolt kirjeldatud asjaoludel.
- 14 Madalmaade valitsus kinnitab seoses sellega, et tarbijakaitse ja hea äritava nõuavad, et tuleb järgida rahvusvahelisi lepinguid teatava toote nimetuse kasutamise kohta. Järelikult võiks iga liikmesriik kehtestada nimetuse Edam kasutamise õiguse puhul kohustuse järgida Stresa konventsioonis ning ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni ja Maailma Tervishoiuorganisatsiooni poolt ühiselt koostatud Codex Alimentariuses sätestatud nõudeid, milles mõlemas on seda liiki juustu rasvasisalduse alammääraks kehtestatud 40%.
- 15 Tuleb silmas pidada, et Codex Alimentariuse eeskirjad teatavate toiduainete koostise kohta on tegelikult ette nähtud selleks, et anda suuniseid nende toiduainete omaduste kindlaksmääramiseks. Ent üksnes asjaolu, et toode ei vasta sätestatud normile täielikult, ei tähenda, et selle turustamise võiks keelata.
- 16 Tuleb meeles pidada, et Stresa konventsioon on alla kirjutatud enne EMÜ asutamislepingu jõustumist ning praegustest liikmesriikidest on selle osalisriigid üksnes Taani, Prantsusmaa, Itaalia ja Madalmaad.
- 17 Samuti tuleb silmas pidada, nagu Euroopa Kohus on juba sedastanud, et asutamislepingu artikli 234 esimese lõigu eesmärk on näha kooskõlas rahvusvahelise õiguse põhimõtetega ette, et asutamislepingu kohaldamine ei mõjutaks asjaomase liikmesriigi kohustust järgida kolmandate riikide õigusi tulenevalt varasemast lepingust ning täita sellest tulenevaid kohustusi (vt eelkõige 14. oktoobri 1980. aasta otsust kohtuasjas 812/79: Attorney General v. Burgoa, EKL 1980, lk 2787).
- 18 Järelikult tingimusel, et tegemist ei ole kolmandate riikide õigustega, nagu käesoleva kohtuasja puhul, ei saa liikmesriik tugineda seda laadi varem kehtinud konventsiooni sätetele, et õigustada teisest liikmesriigist pärinevate toodete turustamise piiranguid, kui nende turustamine on seaduslik asutamislepingus sätestatud kaupade vaba liikumise kohaselt.
- 19 Seepärast tuleb esitatud küsimusele vastata, et asutamislepingu artikleid 30 jj tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik ei tohi kohaldada riiklikku õigusnormi, mille kohaselt seatakse juustusordi kaubanime kasutamise õiguse tingimuseks rasvasisalduse alammäära järgimine, teisest liikmesriigist imporditud sama liiki toodete suhtes, kui neid tooteid on selles liikmeriigis selle nimetuse all seaduslikult toodetud ja turustatud ning tarbijatele on antud asjakohast teavet.

Kohtukulud

20 Euroopa Kohtule märkusi esitanud Madalmaade valitsuse ja Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotamise riiklik kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille cour d'appel de Colmar esitas talle oma 30. oktoobri 1986. aasta otsusega, otsustab:

Asutamislepingu artikleid 30 jj tuleb tõlgendada nii, et liikmesriik ei tohi kohaldada riiklikku õigusnormi, mille kohaselt seatakse juustusordi kaubanime kasutamise õiguse tingimuseks rasvasisalduse alammäära järgimine, teisest liikmesriigist imporditud sama liiki toodete suhtes, kui neid tooteid on selles liikmeriigis selle nimetuse all seaduslikult toodetud ja turustatud ning tarbijatele on antud asjakohast teavet.

Mackenzie Stuart

Bosco

Due

Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias

Koopmans

Everling

Bahlmann

Galmot

Kakouris

Joliet

O'Higgins

Schockweiler

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 22. septembril 1988 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J.-G. Giraud

A. J. Mackenzie Stuart